

Kürtaj: Hayat mı, Hürriyet mi?

Bilal Sambur

Doç. Dr. | Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Öğretim Üyesi

liberal düşünce, Yıl 17, Sayı 67, Yaz 2012, s. 23-30

Üzerinde konuşulması çok zor konular vardır. Bazı sorunlar, insanları temel vazgeçilmezlerle karşı karşıya getiriyorsa, onlar hakkında konuşmak, düşünmek ve fikir üretmek özellikle daha zorlaşmaktadır. Kürtaj, bizi hayat ve hürriyete dâir tartışmaların hepsiyle karşı karşıya getiren kompleks bir konudur. Hayattan ve özgürlükten vazgeçilemeyeceği gerçeği göz önüne alındığında, kürtajın zor olarak nitelenmeyi hak eden çetin bir alan olduğu ortadadır. Kürtaj konusu, üzerinde derinliğine düşünmeyi, dinlemeyi ve anlamayı gerektirmektedir. Özellikle kürtaj konusunda kadınların ne söylediğini dinlemeyi öğrenmemiz lâzımdır.

Özgürlük ve yaşam arasında bizi bir tercihe zorlama durumuyla yüz yüze bırakan kürtaj tartışması, aynı zamanda siyaseti ve ahlâkı yozlaştıran bir araca dönüşme tehlikesini de bünyesinde barındırmaktadır. Kürtaj tartışması aracılığıyla yaratılacak gerilimden kısa vâdeli sonuçlar devşirmeyi uman kürtaj karşıtı politik söylem, politik yozlaşmanın ciddî bir örneği olduğu gibi, kürtaj üzerinden ahlâk tartışması yaparak insanların değer ve moral dünyalarına müdahale etmeyi meşrulaştıran moralizm de ahlâkî yozlaşmanın önünü açmaktadır. Kürtaj, politik veya moral yozlaşmanın bir aracına dönüştürülmemelidir. Kürtaj, siyasete veya moralizme bırakılmayacak kadar ciddî bir konudur.

Kürtaj tartışmalarında kullanılan yozlaştırıcı dil de kaliteli bir tartışma konusunu kasıtlı bir şekilde sığ ve verimsiz bir polemige dönüştürebilmekte-

dir. Din, ahlâk, cinsellik, beden, yaşam hakkı ve tercih hakkı gibi kavramların havada uçuştığı kürtaj polemiklerinde kaliteli bir tartışma yapmanın imkânı bulunmamaktadır. Bu kavramlar, orijinal anlamlarından soyutlanarak totaliter anlamlara büründürülerek bir dayatma aracına dönüştürülmektedirler. Dilin yozlaşması, aslında kürtaj üzerinden otoriterliğin ve totaliterliğin meşrulaşmasına zemin hazırlamaktadır.

Cenindeki hayatı koruma adına kürtaja karşı çıkan yaklaşımın, özgürlüğü feda etmesine ve önemsizleştirmesine tanık oluyoruz. Özgürlük, karikatürize edilmekte, onunla alay edilmekte ve ona dudak bükülmektedir. Kürtaj tartışmasında, özgürlük ve hayatı ciddiye alan, biri uğruna diğerini küçümsemeden bir anlayışa ihtiyaç vardır.

Bireysel özgürlük, kişinin devletin müdahalesi olmadan istediğini yapabilme durumunu ifade etmektedir. Başka bir ifade ile özgürlük, özünde bir müdahalesizlik hâlidir. Özgürlük, devlete kendisini sınırlama yükümlülüğü getirmektedir. Özgürlükler maksimum, kısıtlamalar minimum düzeyde olmalıdır. Kürtaj tartışmasında hak kavramı, tamamen özgürlüğün zıddı bir anlamda kullanılmaktadır. Hayat hakkının korunması gerekçe gösterilerek devletin yasalarla kürtaj ve cinsellik alanını yeniden dizayn etme ve ona müdahale etme imtiyazının olduğu savunulmaktadır. Burada hak, özgürlüğün feda edilmesi uğruna korunulmaktadır. Hakkı savunmak uğruna özgürlüğün daha çok feda edilmesi gerektiği düşüncesi, ikisi arasında kurulan dengesiz ilişkiyi göstermektedir. Hakkın korunması adı altında devletin olabildiğince hayatımıza müdahale etmesinin varacağı sonuç tiranlıktır.

Devletin yapması gereken uygun işlerin ne olacağı sorusu, çok ciddi bir tartışma konusudur. Bazıları, devletin, toplum için bazı değerleri öngörmesini, bazı davranış biçimlerini teşvik ederken bazılarını da bastırması gerektiğini iddia etmektedirler. Bu bağlamda kürtaj, devletin yasaklaması gereken bir davranış olarak gösterilmektedir. Kürtaj, devletin, zorlayıcı güç kullanarak müdahale edeceği uygun bir alan değildir. Kürtajın ahlâkî veya dinî açıdan yanlış olarak düşünülmesi, devletin bu alanda zor kullanmasını meşrulaştırmamaktadır.

Kürtajın gayri ahlâkî olduğunu söylemek ile gayri ahlâkî olduğundan dolayı onun yasaklanması gerektiğini söylemek arasında fark vardır. Gayri ahlâkî olan bir davranış, yapılmaması gereken bir davranıştır, yasal olarak yasaklanması gereken bir eylem değildir. İnsanlar, gayri ahlâkî olarak gördükleri bir davranışı yapmamayı seçebilirler, ancak onu yasa yoluyla zorunlu hâle getirmeyi talep etmemelidirler. Kürtaj, yanlış ve gayri ahlâkî olarak görülebilir, ancak bu kürtajın yasaklanması gerektiği anlamına gelmemektedir.

Kürtaja ahlâkî temelde karşı çıkmakla kürtajın yasaklanmasına karşı çıkmak da aynı değildir. İnsanlar kürtaja karşı olabilirler, aynı zamanda kürtajın yasaklanmasına da karşı olabilirler.

Din adına kürtajı yasaklamaya kalkışmak, din ve devlet ayrılığıyla bağdaşmamaktadır. Devletin, dinin olumsuz veya uygun gördüğü bir şeyi din adına politika hâline getirmemesi gerekmektedir. Din-devlet ayrılığı, devlet-ahlâk ayrılığı anlamına da gelmektedir. Din-devlet ayrılığı, devletin tarafsızlığı için olmazsa olmaz bir kuraldır. Din ve ahlâk konusu her şeyden önce devleti değil, bireyi ilgilendirir. Dinî ve ahlâkî konularda devlet değil, birey karar vermelidir. Din ve ahlâk konularında devlet kendisine hep bir körlük perdesi çekmelidir.

Türkiye’de yapılan kürtaj tartışmasının, ana karnındaki fetüsü korumakla hiçbir ilişkisi yoktur. Bu daha çok siyasî ve ideolojik nitelikli bir kampanya ile belirli bir ahlâkî ve dinî sektörü güçlendirmeyi amaçlamaktadır. İdeolojik ve siyasî amaçlar uğruna devlet gücünün kullanılması temel sorundur. Her şeyden önce devlet gücünün keyfi kullanılmasının önüne geçilmelidir. Kadınlar hiçbir şekilde zorla doğuma zorlanmamalıdır. Gereksiz düzenleme ve yasalarla kadınların doğum yapmama hakkı gaspedilmemelidir. Gereksiz kurallar, devlet gücünün kötüye kullanılmasıdır. Bu konudaki düzenlemeler, insan hakları ve özgürlüklerine aykırıdır ve güçlü bir denetime tâbi olmaları gerekmektedir. Kürtaja izin veren veya yasaklayan yasaların hiçbiri özgürlükçü değildir. Önemli olan yasaların bireylerin önündeki tercihlerden herhangi birini yasaklamamasıdır. Yasal olarak kürtaja izin vermek, insan hayatına karşı vicdansız ve gayri ahlâkî bir tavır olarak görülemeyeceği gibi, kürtajı yasal olarak yasaklamak da daha vicdanlı ve ahlâkî bir tavır olarak yüceltilemez.

Birey, başkalarına zarar vermediği sürece istediği yaşam tarzını tâkip edebilir. Bireyin kendisini ilgilendiren konularda kendi başına karar verme hakkı mutlaktır. Birey kendi hayatı, bedeni, zihni ve ruhu üzerinde tam olarak hâkim olmalıdır. Başkasının bedeni üzerinde hak iddia etmek bir ihlâldir. Hiçkimse bir başkasının iç dünyasını işgâl edemeyeceği gibi dış varlığını da ihlâl edemez. Başkasının iç ve dış alanını işgâl etmemek, ona müdahalede bulunmamak özgürlüğün olmazsa olmazıdır.

Kürtaj konusu ahlâken ve insanî açıdan nötr veya arzu edilen bir konu değildir. Kürtaj, sağlığımız, eğitimimiz, barınmamız benzeri yüzlerce konu gibi özgürce ve gönüllüce karar vereceğimiz bir konudur. Kürtaj serbest olmalıdır ve insanlar kürtaj yapma imkânlarına sâhip olmalıdırlar. Kürtaj yaptırmak veya yaptırmamak bir haktır. Ancak bu hak minimum düzeyde kullanılmalıdır ve köklü bir gerekçeye dayanmalıdır. Kürtaj hakkı, herhangi yasal ceza

olmadan kürtaj uygulamayı kapsamaktadır. Kürtaj, kadının bir hakkı olarak anlaşılmalıdır. İstenmeyen hâmileliklere karşı kadın, kendisini korumak isteyebilir. Kürtaj, devletin müdahalesi olmadan farklı tıbbî seçenekler arasından herhangi birisini seçme hakkından ibaret değildir. Kürtaj, kadının bir hakkıdır. Kadının kürtaj yaptırıp yaptırmama hakkı, basit bir tıbbî seçimden ibaret değildir. Kadın, istemediği ve rızası olmadığı hâmileliklerin bedenini ve hayatını ele geçirmesine engel olma hakkına sâhip olduğundan dolayı kürtaj yaptırıp yaptırmama hakkına da sâhip olmalıdır. Kürtaj hakkını, kullanıp kullanmayacağına kendisi karar vermelidir. Çoğunluğun dinî veya ahlâkî kabûllerinden dolayı kadının bu çok özel ve kişisel nitelikli hakkı ve özgürlüğü kolay bir şekilde ortadan kaldırılamaz. Kürtajın ahlâkî açıdan yanlışlığına kadın karar vermelidir. Belirli bir ahlâk, zorla başkalarına empoze edilemez ve yasalaştırılamaz. En büyük ahlâk dışılık, zor kullanmadır. Ahlâkî temelde sorunla ilgilenmek lâzımdır. Devletin zorlamasının gayri ahlâkîliği ciddi sorundur.

Kürtaj, fetüsün gelişme sürecinin sonlandırılmasıdır. Fetüse son vermek, fetüsün rızası dâhilinde değildir. Burada iki tutum karşımıza çıkmaktadır. Birinci yaklaşıma göre, fetüs bir kişidir ve onun rızası olmadan onun hayatına son vermek bir şiddet biçimidir ve bir şiddet biçimi olarak kürtaj kabûl edilemez. İkinci yaklaşıma göre, fetüs bir kişi değildir ve doğal olarak kürtaj bir şiddet eylemi değildir. Fetüs kişi olarak düşünüldüğünde, kürtaj yaşam hakkının sonlandırılması olarak düşünülmektedir. Fetüsün kişi olarak düşünülmemesi, insanın cenin hâlindeki durumuna müdahale etmeyi olanaklı kılmaktadır. Fetüsün statüsünün ne olduğu, kişi veya farklı bir statüde olduğu benimsenen değer yargılarına göre değişebilmektedir.

Fetüsün statüsünün ne olduğu konusundaki kararı anneye bırakmak önemlidir. Bireyler, sâhip oldukları değerler bağlamında hâmilelikten itibaren ceninin yeni, özgün ve canlı bir insan yaşamı olduğunu düşünüyorlarsa, kürtaj yaptırmayabilirler. Fetüsün tam olarak ne zaman insan olup olmadığına dâir yapılan hukukî, felsefî ve dinî tartışmalar içinde boğulmak çok anlamlı değildir. Devlet, bir anneden daha şefkatli değildir. Fetüsün kişi olduğunu söyleyerek kadının kürtaj hakkına sâhip olamayacağını iddia etmek aslında bir dayatmadır. Fetüsün statüsü üzerinden tartışma yürütmek, kürtaj hakkını baştan iptal etmektedir. Kürtaj karşıtlığı üzerinden yaşam hakkını savunduğunu iddia eden yaklaşım, kadının seçim hakkının insan hayatına saygıdan daha üstün hâle getirildiği şeklindeki bir suçlama ile farklı düşünceleri bastırabilmektedir. Fetüs bir kişi olarak kabûl edildiğinde, kürtaj, özel bir kişisel seçim konusu olmaktan çıkacak, kadının hiçbir sözünün olmadığı başkasının hayat hakkı hâline getirilecektir. Aslında kürtaj tartışmasında anlamsız

bir özgürlük söylemi uğruna yaşam hakkını hiçe saymak şeklinde şantajvari bir söylem kullanılmaktadır. Kürtajın cinayet olduğu söylemi, aslında yaşam hakkı konusunda bir duyarlılığın değil, reddedilemeyecek bir şantajın ve dayatmanın ifadesidir.

Sosyal sonuçlarına bakılarak da özgürlük kısıtlanamaz. Kürtajın engelli ve sağlık problemleri yaşayan çocuklara engel olacağını söyleyerek de kürtajın zorunlu olmasını savunmak da ahlâkî değildir. Nüfusu arttırmanın toplumun geleceği açısından zorunlu bir yarar durumu olduğu savunularak da kürtajın yasaklanması savunulamaz. Dışsal sonuçlarından bağımsız olarak konuyu kapsamlı olarak değerlendirebilecek ve karar verebilecek kişi kadındır.

Kürtaja karşı çıkanların sâdece dindar insanlar olduğunu düşünmek büyük bir yanılgıdır. Dindar insanların büyük çoğunluğu kürtaja karşı çıkabileceği gibi, dindar olmayan insanlar da kürtajı destekleyebilir. Ancak bu durum, kürtaj karşıtı güçleri sürükleyen temel dinamiğin din olduğu anlamına gelmemektedir. Din, kürtaja karşı çıkmanın tek temeli olarak kullanılamaz. Dindar ya da seküler, herkes vicdanlı, ahlâklı ve insanî olabilir. Dindar veya dindar olmayan birçok kişi, kürtajı destekleyebilir veya reddedebilir. Kürtaj üzerinden yapılacak hiçbir konumlanma, ilerencilik, eşitlik, dindarlık, ahlâk veya özgürlük gibi bir nitelemeyle dayatılamaz.

Kürtaj tartışması üzerinden bir liberal-muhafazakâr ikilemi çıkarmak da sağlıklı değildir. Kürtaja karşı çıkmak muhafazakârlığın gereği olmadığı gibi, kürtajı desteklemek de liberallik anlamına gelmemektedir. Din bu diktomide ilgisizdir. Hem liberal hem muhafazakâr düşünce, insan hayatına çok değer vermektedir. Özellikle liberal düşünce insan hayatının korunması için bireylerin kendi özgür ve gönüllü tercihleriyle yapmış oldukları fedakarlıkları çok önemsemektedir. Bir annenin doğurduğu çocuğu büyütme ve besleme için yapmış olduğu bütün fedakarlıklar çok değerlidir. Annenin fedakarlığı çok değerli görüldüğünden dolayı, kürtaj konusunda esas söz sâhibi anne olmalıdır. Doğmamış bebeğe kürtaj yaptırmak, doğmuş bebeğe göre daha kolaydır şeklinde bir önyargı çok yüzeyseldir. İnsan ve hayatı her aşamada değerlidir ve önemlidir. İnsanın doğmadan önceki geçirdiği süreçlerde insan hayatının bir parçasıdır ve ana karnındaki gizemli süreç de insan hayatı olarak değerlendirilmelidir. Ancak bu konuda söz sâhibi anne olmalıdır. Çünkü hâmilelik dediğimiz o özel süreci sâdece kadın yaşamaktadır, özel hayat hakkı ve vücuduna sâhip olma hakkı sâdece kadındır. Hâmilelikle beraber insan hayatı dediğimiz süreç başlamaktadır. Her birey, insan hayatına saygılı olmalıdır. Doğum asıl, kürtaj istisnadır. Kürtaj, doğumun yerine ikâme edilemez. Zorunlu hâllerde alınacak tedbirler konusunda kadın karar sâhibi olmalıdır. Kadın,

bazı hâllerde kendisinin benimsediği dinî, ahlâkî ve felsefî görüşler ışığında kürtaj konusunda kararını belirleyebilir. İnsanlar farklı dinî ve ahlâkî yaklaşımlara sâhip olabilirler. Bireyin vicdanına saygı esastır.

Liberal açıdan hem hayat hakkı hem özgürlük çok önemlidir. Kürtaj konusunda temel yükümlülük bireydedir. Kürtaj, insan hayatını değersiz görmek ve önemsizleştirmek değildir. İnsan hayatını sonlandırmak şeklinde hiç kimsenin özel bir hak ve ayrıcalığı yoktur. Kürtaj konusunda tek otorite kadının bireysel vicdanıdır. Kurumların vicdanı yoktur. Hele hele devletin hiç vicdanı yoktur. Vicdanlı olan insanlardır. Kadının kendi vicdanî, ahlâkî, dinî değerlerine göre kürtaj hakkını sınırlamak veya ortadan kaldırmak bir vicdan özgürlüğü ihlâlidir. Kürtaj tartışmasında vicdan özgürlüğü çok önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Kürtaj konusunda insanları vicdanlarıyla karşı karşıya getirebilecek düzenlemeler yapılmamalıdır.

Özgür toplum, ahlâkî bir toplumdur, çünkü insanların özgürce seçimlerini yaptıkları toplum ahlâkî ve âdil bir toplumdur. Özgürlükçü düşüncenin var olmasının temeli budur. Özgürlükçü düşünce, devletin gücünü değil, bireyin özgürlüğünü esas alır. Özgürlükçü düşüncenin bu esastan ayrılması mümkün değildir. Bireyin seçimlerini esas almayan ve devlet gücünü yücelten ideoloji ve yaklaşımlar özgürleştirici değil, baskıcı ve dayatmacı olurlar. Kürtaj konusu, özgürlükçü düşünce açısından detay bir konu değildir. Kürtaj tartışması, hayat, özgürlük ve mülkiyet haklarının korunması açısından hayatî bir konudur. İnsanların hayat, özgürlük ve kendileri için iyi olanı yaşama hakları vardır. Devlet veya üçüncü taraflar bu özgürlüğü ihlâl edemezler. Devletin, hangi haklara sâhip olacağımızı ve kimlerin bu hakları nasıl kullanacağını belirleme gücüne sâhip olması durumu, insan özgürlüğüne temel tehdit durumundadır.

Kolektivizm, bireysel özgürlüğü yıkmanın en sinsi yollarını kürtaj konusu üzerinden bulmaktadır. Kürtajın yasaklanmasını talep etmek ile devletin tiranlığını talep etmek arasında çok yakın bir ilişki vardır. Devlet, kürtaj yaptırmak isteyen kadınları kâtil ilân ederek, onların bireysel özgürlüklerini ve tercih haklarını kullanamayacaklarını deklare etmektedir. Başka bir ifade ile kürtaj yasağına karşı çıkanları daha düşük, acımasız insanlar olarak konumlandırmaktadır. Devlet, kürtaj yasağına karşı çıkanların hak ve özgürlüklerini korumayı gereksiz hâle getirmektedir. Kürtaj üzerinden vicdanlı insanlar-acımasız insanlar şeklinde bir sınıflama yaratarak totaliteryanizmin ortak amacı olan insanları karşı karşıya getirmek stratejisini etkili bir şekilde uygulamaktadır. Devletin asıl istediği kürtaj örneğinde olduğu gibi insanları feminist, laik, dindar, muhafazakâr ve liberal gibi kamplara ayırarak bireylerin sonu

gelmeyen polemiklerle enerjilerini harcamalarını sağlamaktır. “Her kürtaj bir cinayettir. Her kürtaj, bir Uludere’dir” söylemi, devletçi totaliteryanizm için kürtajın çok elverişli bir araç olduğunu ortaya koymaktadır. Devlet gücünü elinde tutanlar, kürtaj gibi tartışmalarla Uludere gibi sahici katliamları gündemden çıkarmak ve asıl önemli sorunun bireylerin devletten özgürleştirilmesi gerektiğini unutturmak istiyorlar. Kürtaj sorununda hayat hakkının korunması için devletin müdahalesini gerekli gören yaklaşımın dayandığı temelin yanlışlığı sorgulanmalıdır. Kürtajı cinayet, kadınları kâtil göstermek devletçi ve kolektivist anlayışın büyük bir yalanıdır. Devletin müdahalelerine karşı insan özgürlüğü, bir bütün olarak savunulmalıdır. Yaşam hakkı, özgürce yaşam hakkı olarak savunulmalıdır. Bedenine ve hayatına sâhip çıkmak isteyen kadınların tercih ve özgürlük haklarına müdahale etmek, hepimizin özgürlüğüne yapılan bir müdahaledir. Olgun ve yetişkin insanların, hayat, özgürlük ve mülkiyet hakları üzerinde hiçbir duyarlılık göstermeyen devletin, kürtaj sözkonusu olduğunda fetüsün yaşam hakkının koruyucusu rolüne soyunması çok düşündürücüdür.

Kürtaj konusu din ve ahlâkla büyük ölçüde ilişkilendirilmektedir. Kürtaja karşı çıkma adı altında toplumsal bir ortodoksi inşasının önü açılmamalı ve bireylerin vicdan özgürlükleri korunmalıdır. Kürtajı yasaklamak, bireylerin özel yaşam hakkına, din ve vicdan özgürlüklerine müdahale anlamına gelmektedir. Devlet, dinî öğretilerin ve vicdanın rehberliğini gerektiren düzenlemeler yapmaktan kaçınmalıdır. Muhafazakârlar, kendi doğrularını tepeden bir şekilde topluma dayatma hakkına sâhip değildirler. Kürtaj, toptan yasaklanmamalıdır. Devlet, kürtaj konusunda sınırlayıcı ve yasaklayıcı düzenlemeler yapmaya başladığı anda, ortaya devletin bireysel vicdanı ilgilendiren dinî ve ahlâkî müdahalelerinin önünün açılması şeklinde olumsuz bir durum çıkabilir. Devletin, kürtaj gibi çok tartışmalı konularda taraf olması, dinî tartışmaların kamusal alanı işgâl etmesine, farklı dinî sosyal gruplar arasında yoğun kamplaşmaların ve şiddetin ortaya çıkmasına neden olabilir.

Kürtaj meselesi, bir siyasî liderin mutlak doğrusunun tepeden bir şekilde bütün topluma empoze etmek suretiyle çözüme kavuşturulacak bir sorun değildir.

Kürtaj, ahlâk, psikoloji, sosyoloji, felsefe, biyoloji, hukuk, din, siyaset ve kültürü ilgilendiren, kısacası insana dâir ne varsa her şeyi ilgilendiren kompleks bir sorundur. Kürtaja karşı çıkanlar, kendilerini hayat yanlısı olarak konumlandırırken, kadının bedeni üzerinde karar verme hakkını savunanlar ise kendilerine seçim yanlısı demektirler. Herkes, kürtaj konusunda kendine göre argümanlara sâhip bulunmaktadır. İnsanların farklı olma hakkı sâdece

detay konularla sınırlı değildir. İnsanlar, temel sayılan konularda farklılaşıyorlarsa farklı olma haklarını sahici anlamda kullanıyorlar demektir. Kürtaj gibi insana dâir temel bir durumda bireylerin farklı olma hakları vardır.

Annenin sağlığı, bebeğin ağır sakatlığı ve tecavüz dâhil her durumda kadın, istenmeyen bir hâmileliği sonlandırma seçeneğine sâhip olmalıdır. Kadının neler hissettiğini sâdece kadın bilebilir. Devlet, kendisini kadın yerine koyamaz. Anne karnındaki fetüsü sonlandırmak öyle kolay bir iş değildir. Fetüsü korumak için devletin zorlama bir düzenleme yapmasına ihtiyaç yoktur. Kadın, hâmilelikte doğumu düşünür, kürtajı değil. Sosyal, siyasî ve kültürel argümanlar, kadının kendi bedenine dâir özgürlüğüne müdahaleyi meşrulaştıramaz. Kadın, içindeki cenine bir basit nesne ya da et parçasıymış gibi yaklaşmayacak kadar merhametli ve şefkatlidir. Çok zor hâllerde kadının içindeki canlıya karşı vermesi gerekli zor bir karar olabilir. İşte böyle bir zor anda, kadının vicdanî değerlendirmesi esas olmalıdır. Siyasî ve yasal müdahalelerle hem kadının özgürlüğü hem de canlının yaşam hakkına müdahale edilmemelidir. Kadının önünde bir seçim hakkının olması, bütün kadınlara kürtaj yapmayı dayatma anlamına gelmemektedir. Asıl dayatma kürtajı yasaklamaktır veya onun üzerinden toplumu dizayn etmektir. Özgürlükçü açıdan, insan onuru, hayatı, hürriyeti ve mülkiyeti esastır. Devletin veya iktidar sâhiplerinin toplumsal yarar, ahlâk ve din adına insan özgürlüklerine sistematik olarak saldırması esas sorundur.